

TARTU ÜLIKOOL

Humanitaarteaduste ja kunstide valdkond

VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Kogukonnahariduse ja huvitegevuse õppekava

Helen Pill

**RAHVARÕIVASTE JA LISATEGEVUSTE SEOS 8. KLASSI RAHVATANTSIJATE
MOTIVATSIOONI KUJUNEMISEL**

Lõputöö

Juhendaja: Eilika Mätas, MA, nooremlektor

Viljandi 2026

RESÜMEE

Käesoleva uurimistöö eesmärgiks oli tegevusuuringu kaudu mõtestada treeninguväliste ühistegevuste ja rahvarõivaste kandmise tähendust 8. klassi noorte rahvatantsijate motivatsiooni kujunemisel ning analüüsida juhendaja õpikogemusi. Uuring viidi läbi ühe 16-liikmelise rahvatantsurühma näitel, kasutades vaatlusi, fookusgrupi intervjuusid ja uurijapäevikut. Sekkumistena rakendati kogemusõppelist tegevust ning rahvarõivaste teadlikumat käsitlemist. Tulemused näitasid, et noorte motivatsiooni toetavad eelkõige treeninguvälised ühistegevused, mis tugevdavad rühmatunnet ja kuuluvustunnet. Rahvarõivaste kandmine toetas motivatsiooni identiteeditunde ja rolli omaksvõtu kaudu. Uuringust selgus, et noorte motivatsiooni hoidmine eeldab mitmekesist ja tähenduslikku tegevuskeskkonda, kus lisaks tantsuõpetusele on olulised sotsiaalsed kogemused ja kogemusõpe. Tegevusuuring toetas juhendaja arengut praktikuna, kes teadlikult kujundab noori kõnetavat õpikeskkonda.

Märksõnad: rahvatants, motivatsioon, lisategevused, rahvarõivad, kogemusõpe, seotusvajadus, noored, tegevusuuring.

ABSTRACT

The aim of this bachelor's thesis was to analyze, through an action research approach, the role of extracurricular group activities and the use of folk costumes in shaping the motivation of 8th-grade folk dancers, as well as to reflect on the instructor's learning experience in supporting youth motivation. The study was conducted with a group of 16 dancers, applying methods such as observation, focus group interviews, and reflective journaling. Two main interventions were implemented: experiential learning activities and the more conscious use of folk costumes within the training process. The results indicated that students' motivation was influenced primarily by social factors. Extracurricular activities strengthened group cohesion and a sense of belonging, which proved to be essential for sustaining motivation. The use of folk costumes supported motivation by enhancing dancers' sense of identity and helping them internalize the role of a performer. The findings show that maintaining youth motivation in folk dance requires a holistic approach that integrates social interaction, experiential learning, and cultural meaning. The study also contributed to the professional development of the instructor as a reflective practitioner who consciously designs a motivating learning environment.

Keywords: folk dance, motivation, extracurricular activities, folk costumes, experiential learning, sense of belonging, youth, action research.

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1. MOTIVATSIOONI TEOREETILISED LÄHTEKOHAD JA JUHENDAJA PROFESSIONAALSUS.....	7
1.1. Motivatsiooni olemus ja tõlgendused rahvatantsu kontekstis.....	7
1.2. Juhendaja professionaalne areng ja õppimine tegevusuuringus.....	10
1.3. Rahvarõivaste ja ühistegevuste sotsiaalpsühholoogiline tähendus.....	12
2. METOODIKA JA UURIMISEETIKA.....	15
2.1. Uurimistöö disain ja meetodi valiku põhjendus.....	15
2.2. Uuringukontekst ja valim.....	16
2.3. Andmekogumismeetodid.....	16
2.4. Tegevusuuringu tsüklite kirjeldus.....	18
2.5. Andmete analüüs.....	20
2.6. Tegevusuuring kui uurimismeetod.....	20
2.7. Eetilised kaalutlused.....	21
3. TEGEVUSUURINGU TULEMUSED.....	23
3.1. Lisategevuste seosed motivatsiooniga.....	23
3.2. Rahvarõivaste kandmise tähendus 8. klassi noorte rahvatantsijate motivatsiooni kujunemisel.....	27
3.4. Juhendaja peamised õpikogemused noorte motivatsiooni toetamisel.....	30
KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED.....	34
Kasutatud allikad.....	36
LISA 1 Vestlust suunavad küsimused.....	40
LISA 2 Uuringus osalemise nõusolek.....	41

SISSEJUHATUS

Eesti rahvatants on osa meie vaimsest kultuuripärandist. Rahvatantsu all mõtleme nii põlvest põlve edasi antud pärimustantse kui ka rahvuslikus laadis loodud autoritantse. Rahvatants on üks rahvakultuuri valdkondadest (Eesti Rahvakultuuri Keskus, n.d.). Hoolimata rahvatantsu olulisest rollist Eesti kultuuripärandis ilmneb praktikas kitsas koht, mis väljendub noorte osaluses, noorte vähenenud huvi või puudulik motivatsioon. Seetõttu ei ole rahvatants noorte jaoks pelgalt kultuuripärandi hoidmise viis, vaid ka oluline sotsiaalne keskkond. Nemeržitski ja Zájedová (2015) toovad esile, et rahvatantsus osalemine toetab noorte subjektiivset heaolu, kuna tegevus pakub võimalusi sotsialiseerumiseks, koostööks ning kogukondliku kuuluvuse kogemiseks.

Viimastel aastatel on Tartumaal rahvatantsu vastu huvi kasvanud ligikaudu 19%, kuid see ei kajastu samal määral laste ja noorte seas. Statistika kohaselt tegeleb rahvatantsu harrastusega vaid 3,49% noortest, mis näitab, et vaatamata üldisele huvi kasvule on rahvatants noorte hulgas jätkuvalt ebapopulaarne (Eesti Rahvusringhääling, 2025). Selline vastuolu viitab sellele, et rahvatants ei pruugi pakkuda noortele piisavalt tähenduslikku või motiveerivat kogemust, mistõttu on oluline uurida, millised tegurid toetavad nende püsivamat osalust.

Käesolevas uuringus keskenduti ühe Tartumaal tegutseva rahvatantsurühma analüüsile. Tegemist on segarühmaga, kus tantsivad nii poisid kui tüdrukud, mis võimaldas uurida ka poiste kogemusi ja hoiakuid rahvatantsu suhtes, kuigi soolisi erinevusi käesolevas töös eraldi ei käsitleta.

Noorte oluline roll rahvatantsus ilmneb ka tantsupeoliikumises. Näiteks moodustasid 2017. aasta noorte laulu- ja tantsupeol lapsed ja noored 58% kõigist tantsijatest, kuid 2023. aastaks oli nende osakaal langenud 52%-ni (Statistikaamet, 2025). See viitab noorte osaluse järkjärgulisele vähenemisele. Seega on kujunenud olukord, kus noored on küll tantsupeoliikumise peamised kandjad, kuid nende igapäevane osalus rahvatantsu harrastamises on vähenemas.

Laulu- ja tantsupeoliikumise järjepidevuse analüüs toob välja, et rahvatantsijad on enamasti noored. Samas ilmneb, et üldhariduskoolide panus on ebaühtlane ning leidub koole, kus õpilastel puudub igasugune kokkupuude rahvatantsuga. Kui koolides nähakse rahvatantsu vaid valikulise huviharidusena ja teadlikkus selle võimalustest on madal, võib see kujutada ohtu liikumise järelkasvule (Kultuuriministeerium, n.d.; Eesti Rahvakultuuri Keskus, n.d.).

Tänapäeval on noortel arvukalt võimalusi huvitegevustes osalemiseks, mis muudab keeruliseks nende pikaajalise pühendumuse hoidmise ühe konkreetse tegevuse suhtes. Noorte osalemine huvitegevustes on muutunud ebastabiilsemaks, eriti 7.–9. klassi vanuseastmes, kus kerkivad esile sotsiaalsed suhted ja kuuluvusvajadus. Haridus- ja Teadusministeeriumi raport toob peamise mitteosalemise põhjuseks välja huvipuuduse (Haridus- ja Teadusministeerium, 2018).

Samas ei tulene huvipuudus üksnes tegevuse sisust, vaid ka selle vormist. Mitmed käsitlused rõhutavad, et noori ei hoia huvitegevuses mitte niivõrd rutiinne treening, vaid mitmekesised ja sotsiaalsed ühistegevused, mis pakuvad vaheldust ja tähenduslikke kogemusi (Vellerind, 2019). See seostub ka Nemeržitski ja Zájedová (2015) järeldustega, mille kohaselt toetab rahvatantsus osalemine noorte subjektiivset heaolu eelkõige läbi sotsiaalsete suhete ja kuuluvustunde. Kui need aspektid jäävad nõrgaks, võibki tekkida huvipuudus ja tegevusest eemaldumine.

7.–9. klassi vanuserühmas on Tartumaal rahvatantsurühmi vähe ning tegevus toimub sageli kas koolide või rahvakultuuri kollektiivide juures, mis seab täiendavaid väljakutseid noorte järjepidevale kaasamisele. Näiteks osaleb Tartumaa tantsupeokesel 7.–9. klassi rühmas vaid neli kollektiivi, mis selgus rühmade registreerimisel Tartumaa Rahvatantsujuhide Liidu sisedokumendina koostatud tabeli põhjal (Tartumaa Rahvatantsujuhide Liit, sisedokument, 2026). Seega võib järeldada, et huvipuuduse ületamine ei seisne üksnes rahvatantsu populariseerimises, vaid eeldab teadlikku lähenemist, mille kaudu kujundatakse noortele tähenduslik ja sotsiaalselt toetav tegevuskeskkond. Sellest tulenevalt formuleerusid käesoleva uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused.

Eeltoodust tulenevalt on käesoleva töö uurimisprobleemiks olukord, kus rahvatantsu järelkasvu tagamiseks on küll vajalik hoida 7.–9. klassi noori huvitegevuses, kuid traditsioonilised õpetamise lähenemisviisid ei ole piisavad noorte motivatsiooni hoidmisel. Ka uurija juhendatavas 8. klassi rühmades on märgata motivatsiooni langust ja ebapüsivat osalust, tantsijad ei töötanud aktiivselt kaasa ja ette tuli mitmeid puudumisi treeningtunnist.

Sellest tulenevalt on uurimisprobleem olukord, kus noorte rahvatantsuga tegelemise püsimiseks on vajalik nende motiveerimine ja kaasamine, mida antud töö uurib.

Käesoleva uurimistöö eesmärk on mõtestada treeninguväliste ühistegevuste ja rahvarõivaste kandmise tähendust 8. klassi noorte rahvatantsijate motivatsiooni kujunemisel ning analüüsida juhendaja õpikogemusi tegevusuuringu protsessis. Uuringu fookuses ei ole üksnes noorte motivatsiooni suunamine, vaid eelkõige juhendaja praktika arendamine ning teadlikum lähenemine õpilaste toetamisele.

Eesmärgist lähtuvalt otsitakse töös vastuseid järgmistele uurimisküsimustele:

1. Kuidas toetavad treeninguvälised ühistegevused 8. klassi noorte motivatsiooni rahvatantsuga tegelemisel?
2. Kuidas kirjeldavad 8. klassi noored rahvatantsijad rahvatantsurõivaste kandmise tähendust enda motivatsioonile?
3. Millised on juhendaja peamised õpikogemused noorte motivatsiooni toetamisel tegevusuuringu tsüklite läbiviimisel?

Uuring viidi läbi tegevusuuringuna, mis võimaldas siduda praktilise juhendamist teadliku refleksiooniga. Tegevusuuringu käigus kavandati ja viidi ellu sekkumisi, mille eesmärk oli toetada noorte motivatsiooni läbi kogemusõppe, lisategevuste ning rahvarõivaste teadlikuma kasutamise. Samuti analüüsis juhendaja oma tegevust ja selle mõju noorte motivatsioonile.

Töö koosneb neljast peatükist. Esimeses peatükis käsitletakse motivatsiooni teoreetilisi aluseid ning rahvarõivaste ja lisategevuste tähendust noorte motivatsiooni kontekstis. Teises peatükis kirjeldatakse uurimismeetodit ja tegevusuuringu läbiviimist. Kolmandas peatükis esitatakse uurimistulemused ning nende analüüs. Töö lõpus tuuakse välja järeldused ja kokkuvõte.

Käesoleva töö koostamisel kasutati tehisintellektil põhinevaid tööriistu (Microsoft Copilot ja NotebookLM), et toetada teksti keelelist viimistlemist, ideede struktureerimist ning teaduskirjanduse esmast koondamist. Tehisaru kasutati abivahendina, kuid töö sisu, analüüs ja järeldused põhinevad autori iseseisval tegevusel.

1. MOTIVATSIOONI TEOREETILISED LÄHTEKOHA JA JUHENDAJA PROFESSIONAALSUS

1.1. Motivatsiooni olemus ja tõlgendused rahvatantsu kontekstis

Erinevad autorid tõlgendavad motivatsiooni erinevalt kuid on ka sarnaseid jooni. Deci ja Ryan (2000) eristavad isemääramistoorias sisemist ja välist motivatsiooni, rõhutades, et motivatsiooni kvaliteet sõltub autonoomia tasemest. Sisemine motivatsioon on seotud tegevuse enda pakutava huvi ja tähendusega. Isemääramistooriat käesitleb ka Saart (2019), kes on tuvastanud kolm olulist dimensiooni, mille peale tasub mõelda kui motivatsiooni „vitamiinide“ peale. See on tunne, et olen teistega seotud ja kuulun mingisse gruppi; tunne, et saan pingutuse ja abi toel raskete ülesannetega hakkama ja mõistan, mida minult oodatakse ning mõistan ümbritsevat; ning tunne, et teen endasse puutuvaid otsuseid (mingi piirini) ise, tean, miks ma midagi teen, ning tohin olla see, kes ma olen ning sellisena aktsepteeritud. Just need kolm baasvajadust – kui need on korraga rahuldatud – lubavad tekkida autonoomsel, isemääratud motivatsioonil.

Motivatsioonil on kolme erineva üldistusastet ehk tasandit, mille kaudu moodustavad sisemise ja välise motivatsiooni hierarhilise mudeli. Selle mudeli kohaselt eksisteerivad sisemine motivatsioon, väline motivatsioon ja amotivatsioon (motivatsiooni puudumine) (Vallerand, 2007). Motivatsiooni kujunemist ja püsimist mõjutavad mitmed omavahel seotud tegurid, sealhulgas pingutuse suund, mis väljendab, kas inimene otsustab olukorraga silmitsi seista või seda vältida, pingutuse intensiivsus ehk see, kui palju vaeva ja energiat tegevusse panustatakse, käitumise valik, mis viitab kasutatavatele strateegiatele olukorraga toimetulekuks, püsivus ehk võime motivatsiooni säilitada ning käitumuslik muutus, mis näitab, kas tegevusest tulenevad muutused on ajutised või püsivad (Priest & Gass, 2018). Siin võib käsitleda kontekstuaalset tasandit (keskmine). See tähistab inimese tavalist ja püsivat motivatsioonilist suundumust teatud kindlas eluvaldkonnas. Kontekstuaalset motivatsiooni mõjutavad pidevalt antud keskkonnas esinevad sotsiaalsed tegurid, näiteks spordi struktuurid, stipendiumid ja treeneri üldine käitumisstiil (Vallerand, 2007).

Huviharidus on teadmiste, oskuste, vilumuste, väärtuste ja käitumisnormide kogum, mis on omandatud süsteemse juhendatud tegevuse käigus vaba tahte alusel tasemeõppest, täienduskoolitusest ja tööst vabal ajal (Haridus- ja Teadusministeerium, n.d.).

Noorsootöö põhimõtted:

1. noorsootööd tehakse noorte jaoks ja koos noortega, kaasates neid otsuste tegemisse;

2. tingimuste loomisel teadmiste ja oskuste omandamiseks lähtutakse noorte vajadustest ja huvidest;
3. noorsootöö põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
4. noorsootöö toetab noorte omaalgatust;
5. noorsootöös lähtutakse võrdse kohtlemise, sallivuse ja partnerluse printsiibist.

(Haridusportaal, n.d.). Tuginedes motovatsiooni “vitamiinidele” ja noorsootöö põhimõtetele nr 3, kui need eeldused on täidetud, siis on huvihariduses osalemiseks nii öelda vajalik pagas olemas ning noor saab valitud tegevusest rõõmu tunda. Siit võib järeldada, et huvihariduses osalemise eelduseks ei ole üksnes struktureeritud tegevus, vaid ka noore usk oma võimekusse, mis kujundavad tema motivatsiooni.

Enesetõhusus on isikupõhine veendumus, et ta suudab edukalt kavandatud tegevusi ellu viia. (Tartu Ülikool, 2009). Enesetõhususe käsitlus kirjeldab inimese usku oma võimesse ülesandeid edukalt täita samas kui madal enesetõhusus võib viia ebakindluse ja motivatsiooni languseni. Seda põhjendust toetab ootusteooria keskendub sellele, kuidas ootused edu suhtes mõjutavad käitumist. Edukad esinemise kogemused aitavad kujundada positiivseid ootusi ka edaspidiseks, toetades motivatsiooni püsimist, oluline on ka omistamisteooria ja kontrollikese käsitlus selgitavad, kuidas inimesed tõlgendavad edu ja ebaedu ning kuidas need tõlgendused mõjutavad edasist käitumist ja emotsioone (Priest & Gass, 2018).

19–26-aastaste noorte noorsootöös osalemise motivatsiooni uuringu lõpparuannet lugedes on võimalik tulemusi laiendada ka noorematele. Uuringust selgub, et osalemise aluseks on isiklik huvi konkreetse teema või valdkonna vastu ning soov end arendada. Noore soov osaleda tekib siis, kui tegevus või selle eesmärgid võimaldavad tal nendega samastuda. (Espenberg et al., 2018).

Motivatsioon on väga suures osas väljastpoolt toetatav (Saart, 2019), siis Deci ja Ryan (2000) käsitleva väist motivatsioon võib ulatuda kontrollitud „pean“-tundest kuni internaliseeritud ja autonoomse „tahan“-kogemuseni, siis võib tõmmata paralleele situatsiooniline tasand (kõige spetsiifilisem). See viitab motivatsioonile, mida inimene kogeb kindlal ajahetkel ühte konkreetset tegevust sooritades. Tegemist ei ole püsiva omadusega, vaid pigem lühiajalise motivatsioonilise seisundiga. Näiteks iseloomustab see tasand motivatsiooni, mis valdab sportlast ühel konkreetsetel korvpallitreeningul või -võistlusel (Vallerand, 2007). Motivatsioon ei ole ainult toetusprotsess vaid ka situatsiooni tõlgendus, mis mõjutab konkreetset tegevust ja seotust eesmärgiga ning tugineb varasemale kogemisele.

Eesmärgi teoorias toob Priest & Gass (2018) välja, mille kohaselt eesmärgiteooria mõjutab inimese tegevust tema pühendumus seatud eesmärkidele, et see on talle isiklikult tähenduslik, suureneb tema motivatsioon treeningutes osaleda ja pingutada. Nii ka noorte oskused ja pädevused arenevad järk-järgult. Kui noorele pakutakse osalusvõimalust tegevustes, mille jaoks tal veel piisavaid oskusi ei ole, loobub või katkestab ta selle tegevuse. Siin peitub ka võimalus noorsootöö jaoks, osalusprotsessi kaudu saab noorte oskuste arengut järk-järgult toetada, kasvatades nende eneseteadvust väikeste õpikogemuste varal (Espenberg et al., 2018).

Igapäevaelus on olukordi, kus tugev sisemine motivatsioon ja eesmärgile suunatud pingutus saavad kokku. Uuringud näitavad, et kõige paremini pakuvad seda keskkonda struktureeritud vabatahtlikud tegevused, nagu sport, kunst, hobid ja organisatsioonides osalemine. Nendes tegevustes kogevad noored haruldast kombinatsiooni: nad on samal ajal tegevusest tugevalt (sisemiselt) motiveeritud, kuid peavad ka pingutama ja intensiivselt keskenduma keeruliste reeglite ning eesmärkide raamistikus. Selline keskkond aitab inimestel õppida, kuidas oma sisemist motivatsiooni teadlikult juhtida ja eesmärkide nimel püsivalt pingutada (Larson, R. W. 2000).

Enamasti jagatakse inimese elu kolme suurde konteksti: haridus (või töö), inimsuhted ja vaba aeg (mille alla kuulub ka sport). See tasand kirjeldab näiteks seda, milline on inimese üldine motivatsioon konkreetset spordiga tegelemise suhtes (Vallerand, 2007).

Sotsiaalsed sidemed ehk head suhted teiste omavanuste, juhendajate, kogukonna ja organisatsioonidega loovad noorele kindlustunde ning aitavad ülesandega paremini hakkama saada. Kui meeldivana noor tegevust tajub, sõltub paljuski tegevusest endast, eriti aga just sellest, kellega koos tegevuses osaletakse, osalejate rollist ning nendevahelistest sotsiaalsetest suhetes (Espenberg et al., 2018).

Efektiivsuse ja kompetentsuse motivatsiooni käsitus seob ülesannete eduka täitmise kompetentsusetunde ning sotsiaalsete suhetega, mis omakorda tugevdab motivatsiooni edasiseks tegutsemiseks (Priest & Gass, 2018). Täiskasvanud ja nii ka noored osalevad erinevates harrastustes ja huvitegevustes/huvihariduses. Rahvatants tugevdab inimese sotsiaalseid suhteid ja teistega suhtlemise oskust ning aitab säilitada kultuurilise, rahvusliku ja kogukondliku kuuluvuse tunnet, mis omakorda oluliselt suurendab inimese rahulolu eluga (Nemeržitski & Zájedová, 2015). Rahvatantsu nähakse eelkõige kui seltskondlikku vaba aja veetmise vormi (Nemeržitski & Zájedová, 2015). Sotsiaalsetes ja poliitilistes asjades kaasalöömine aitab luua isiklikke sidemeid, mis täiendavad tavapäraseid pere-, töö- ja vaba

aja suhteid. Selline kodanikuaktiivsus kasvatab sotsiaalset kapitali, teadmisi ja usaldust ning tekitab positiivseid tundeid nii iseenda kui ka kogukonna suhtes (Becchetti et al., 2016).

Rahvatantsu harrastamine on antud kontekstis võimas vahend, suurendamaks inimese sotsiaalset heaolu mitmel viisil. Esiteks annab see võimaluse kohtuda inimestega, kellel on samad huvid ning jagada kaaslastega huvi rahvakunsti vastu. Teiseks võimaldab see panustada kogukonna heaolusse: osalemine omakultuuri suurpidudel võib innustada nii üksikisikut kui ka kogukonda/ühiskonda tervikuna. Kolmandaks võib rahvatantsuharrastust vaadelda sotsiaalse aktualiseerimise vahendina rahvusliku kultuuripärandi säilitamise kontekstis osalemise kaudu (Nemeržitski & Zájedová, 2015).

Huvitegevuses nii ka rahvatantsus osalemiseks on omad põhjusest, mis motiveerivad kohal käimist.

Rahvatantsu põhimotivaatorite hulka kuuluvad:

- (a) kaaslastega koos olemine (kehtis nii nooremate kui ka vanemate rahvatantsijate puhul); Priest & Gass (2018) on välja toonud efektiivsuse ja kompetentsuse motivatsiooni käsitlus seob ülesannete eduka täitmise kompetentsusetunde ning sotsiaalsete suhetega, mis omakorda tugevdab motivatsiooni edasiseks tegutsemiseks.
- (b) rahvatantsu esitamine, nii oskused (soov näidata oma tantsuoskust ning omandatud kujundeid ja samme) kui ka publikule esinemise põnevus (kultuurilise eripära näitamise viis);
- (c) hea füüsilise vormi säilitamine;
- (d) soov tantsida, nii rahvatantsu kui ka teisi tantsuliike; tants kui eneseväljenduse viis;
- (e) vabatahtlik kaasamine, eriti noorte puhul (kui noor inimene saab rahvatantsuga lähemalt tuttavaks ning see toimub vabatahtlikult ja meeldival moel, hakkab ta suure tõenäosusega rahvatantsuga tegelema). Selles mõttes tundus rahvatantsul olevat teatud “elutsükkel” – nooremad tantsijad katkestavad tantsimise umbes 18–20aastaselt, ent siis (tavaliselt seoses abiellumise ja laste saamisega) tullakse tantsu juurde tagasi alates 25.–28. eluaastast, sageli koos lastega, kellest saavad omakorda uue põlvkonna rahvatantsijad (Nemeržitski & Zájedová, 2015).

1.2. Juhendaja professionaalne areng ja õppimine tegevusuuringus

Enesesse süüvimine on isiklik ja eesmärgipärane oma veendumuste ja käitumise üle järgi mõtlemine. See on süsteemne ja korrastatud „mõtlemise üle mõtlemise“ viis. Parimal

juhul on enesesse süüvimise tulemuseks muutused kahel tasandil – suhtumises ja igapäevastes õpetamispraktikates (Löfström, 2011).

Löfström (2011) järgi on tegevusuuring praktikute poolt läbiviidav süsteemne uurimisprotsess, mille eesmärk on oma praktika mõistmine ja parandamine. Selline lähenemine eeldab, et juhendaja ei ole ainult teadmiste vahendaja, vaid ka oma tegevuse uurija.

Tegevuse käigus reflekteerimine (ingl k *reflection-in-action*) on mõiste, mis kirjeldab seda, kuidas pädevad spetsialistid (näiteks arhitektid, juhid, psühhoterapeudid) oma igapäevases töös reaalselt mõtlevad ja tegutsevad. See on protsess, mis aitab spetsialistidel toime tulla ootamatute, ebakindlate, ainulaadsete ja konfliktsete olukordadega, mis on igapäevapraktikale iseloomulikud. Parimad spetsialistid ei toetu ainult koolis õpitud rangetele valemitele ja reeglitele, vaid pigem praktika käigus omandatud improvisatsioonivõimele (Schön, 1983).

Pädevad praktikud teavad sageli rohkem, kui nad suudavad sõnadesse panna. Nad demonstreerivad tegevuse käigus selliseid teadmisi ja oskusi, mida on raske selgelt artikleerida ja mis väljenduvadki ainult läbi praktilise tegutsemise (Schön, 1983).

Tõelisel professionaalil on kohustus edasi anda oma töökogemusi ja arendada valdkonna asjatundlikkust. See toimub muuhulgas teiste juhendamise, õpetamise, materjalide koostamise ja kolleegidega arutlemise kaudu. Autorid rõhutavad, et selline tegevus pole oluline ainult nooremate kolleegide jaoks, vaid see aitab ka juhendajal endal õppida ning tervel professionaalil areneda (Ruijters & Simons, 2020).

Tegevuse käigus reflekteerimine tähendab spetsialisti võimet oma intuiitivsete teadmiste ja otsuste üle järele mõelda otse tegevuse toimumise hetkel (ingl k *in the midst of action*). See ei tähenda tegevuse peatamist pikemaks analüüsiks, vaid suutlikkust oma lähenemist "käigult" kohandada (Schön, 1983).

Tegevuse käigus reflekteerimine professionaali võime märgata, analüüsida ja muuta oma tegutsemist paindlikult otse sündmuste keerises, toetudes oma kogemusele ja sisetundele (Schön, 1983). "Õppiv professionaal" on isik, kes on motiveeritud oma professiooni kujundama ning algajaid ja teisi professionaale koolitama. Aktiivselt juhendades ja teisi õpetades tugevdavad nad ühtlasi iseenda autoriteeti oma valdkonnas (Ruijters & Simons, 2020).

Õppimine peab jätkuma peale hariduse omandamist, sest professionaalsed oskused ei kaasne hea hariduse ja kutsetunnistuse või ametijuhendiga (Ruijters & Simons, 2020).

Huvitegevus aga on noore mitmekülgseks arenguks võimaluste loomine süsteemse juhendatud mitteformaalse õppimise kaudu. (Tartu Ülikool, n.d.) Mitteformaalõpe on eesmärgistatud ja struktureeritud vabatahtlik õpe, mis võib toimuda õppekava alusel. Mitteformaalõppe võimalusi pakuvad eeskätt noorsootöö, huvihariduse ja täiskasvanute täienduskoolituse asutused ja organisatsioonid (Noorsootöö seadus, 2024). Huvitegevus on juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel väljaspool perekonda, tasemeharidust ja tööd, mis ei kuulu huvihariduse alla. (Saart, 2019).

Kolb käsitleb kogemusõpet kui õppimist, mille puhul teadmised luuakse kogemuse kaudu ning milles mängib tähtsat rolli kogemusest õpitu teadvustamine (Kütt & Aus). Kogemuse kaudu õppimine aitab õppijatel aktiivselt luua teadmisi, mitte olla pelgalt passiivse vastuvõtja rollis, kusjuures õpitakse õppija ja teda ümbritseva keskkonna interaktsioonis (Kütt & Aus). Kogemusõppe mudeli järgi läbitakse õpiprotsessis neli etappi: 1) saadakse konkreetne kogemus (praktikas), 2) kogemus mõtestatakse lahti reflekteerides, 3) mõeldakse abstraktselt ja jõutakse uute tegevusvariantideni ning 4) katsetakse uusi tekkinud ideid (Kütt & Aus). Kogemusõppe põhimõtete järgi õppimisel mõistetakse õpitut süvitsi ning suurendatakse õppija enesekindlust, sisemist motivatsiooni, eneseteadlikkust ja enesetõhusust (Kütt & Aus). Õppimiseks peab õppija lisaks keeruliste olukordade kogemisele oskama eristada neist saadud õppetunde, neid enda jaoks mõtestama ja neile enda jaoks tähenduse andma. Tuleb rõhutada, et õpitakse nii positiivsetest kui ka negatiivsetest olukordadest (Kütt & Aus).

Juhendaja professionaalne areng on tihedalt seotud erialase kompetentsuse kujunemisega, mida kirjeldab Tantsuspetsialist, tase 5 kutsestandard. Selles on välja toodud juhendaja tööks vajalikud tegevusnäitajad, nagu repeteerimine, analüüsimine ja tagasiside andmine. Repeteerimine ehk tantsu korduv harjutamine on oluline osa juhendaja tööst, mis võimaldab arendada tantsijate tehnilisi oskusi ja esinemisvalmidust ning tantsu puhastada. kutsestandardis on kirjas, et juhendaja peab olema võimeline oma tööd analüüsima ning hindama tulemuslikkust ja andma tantsijale tagasisidet treeningu käigus või pärast treeningut (Kutsekoda, 2024).

Tegevusuuring toetab nende kompetentside arengut, pakkudes juhendajale kindlat raamistikku oma töö analüüsimiseks ja parendamiseks. Tegevusuuringu tsükliline protsess võimaldab siduda terviku üheks protsessiks. Näiteks saab juhendaja planeerida repertuaari vastavalt tantsijate eale ja võimetele, rakendada seda praktikas, analüüsida tulemusi ning teha edasiseks tööks vajalikud muudatused (Löfström, 2011).

1.3. Rahvarõivaste ja ühistegevuste sotsiaalpsühholoogiline tähendus

Lisaks sotsiaalsele keskkonnale, mis toetab sisemist motivatsiooni, on noorte huvihariduses oluline ka traditsioonidel ja sümbolitel oma roll, näiteks rahvarõivaste kandmine.

Riietuse füüsiline kandmine on kriitilise tähtsusega komponent, et riided saaksid süstemaatiliselt mõjutada kandja psühholoogilisi ja tunnetuslikke protsesse. Seda nähtust nimetatakse "*enclothed cognition*" ehk riietusega seotud tunnetuseks (Adam & Galinsky, 2012). Riietus ei täida üksnes praktilist funktsiooni, vaid mõjutab ka inimese enesetaju ja käitumist. Riietus võib mõjutada inimese mõtlemist, enesetunnet ning tegutsemisviisi, kuna riietusega seotud sümboolsed tähendused koos riietuse kandmise kogemusega mõjutavad inimese psühholoogilisi protsesse (Adam & Galinsky, 2012).

Sotsioloogiline käsitlus rollimängust ja eneseesitlusest võimaldab mõista rahvarõivaid kui „kostüümi“, mis aitab noorel võtta sisse rahvatantsija rolli. Rõivaste kaudu muutub roll nähtavaks nii teistele kui ka noorele endale, toetades rolli omaksvõttu ning väärtuslikkuse ja pädevuse kogemust. Rahvarõivad ei ole sellisel juhul pelgalt ajaloolised esemed, vaid sotsiaalses situatsioonis kasutatavad tööriistad, mis aitavad noorel kehastudes võtta roll ning kogeda end selles rollis pädeva ja väärtuslikuna (Goffmani, 1959).

Riietus suudab muuta seda, kuidas inimene parasjagu mõtleb, keskendub ja tegutseb. Riiete mõju on sügav ja märkimisväärne: riided ei muuda ainult seda, kuidas teised meid näevad, vaid need kujundavad aktiivselt ka meie enda vaimseid protsesse ja sooritust, eeldusel, et me seostame neid teatud omadustega ja kanname neid reaalselt seljas. Riietus mõjutab meie tähelepanuvõimet ja sooritust positiivselt vaid siis, kui me paneme selle reaalselt selga ning omistame sellele konkreetsele riietusele keskendumise ja hoolikusega seotud sümbolseid tähendusi (Adam & Galinsky, 2012).

Adam ja Galinsky (2012) käsitlust saab hästi üle kanda ka rahvarõivastele või muudele esinemiskostüümidele. Rahvarõivate kandmine ei oma tähendust üksnes visuaali loomisel, vaid mõjutab ka kandjat ennast. Kui rahvatantsija seostab rahvarõivaid näiteks pidulikkuse, traditsioonide, distsipliini ja esinemisega, võib nende reaalselt selgapanemine suurendada keskendumist, enesekindlust ja vastutustunnet ja ka sooritust.

Eriti oluline on see noorte puhul, kes on arenguliselt tundlikus eas ning kelle motivatsiooni kujundavad tugevalt nii kuuluvustunne kui ka enesehinnang (Ryan & Deci, 2000).

Porter (2004) eristab kahte peamist kogukonnatüüpi: liikmete poolt algatatud ning organisatsioonide poolt loodud kogukonnad. Liikmete poolt algatatud kogukonnad on

kujunenud osalejate enda initsiatiivil ning nende toimimine põhineb liikmete aktiivsel panusel ja omavahelised sotsiaalsed suhted, mis võivad olla isiklikud või vaba aja tegevustega seotud. Organisatsioonide loodud kogukondades on suhted seevastu ametlikumad, näiteks väljendudes kliendi ja organisatsiooni või töötaja vahelistes suhetes. Praktikakogukonnad on rühmad inimestest, kes jagavad ühist muret või kirge millegi vastu, mida nad teevad, ning õpivad seda regulaarselt suheldes üha paremini tegema. Iga kogukond (näiteks lihtsalt naabruskond või filmisõprade klubi) ei ole praktikakogukond. Selleks peavad olema täidetud kolm tingimust: 1) Valdkond (*The domain*): Rühmitusel on ühise huvivaldkonna kaudu määratletud identiteet. See eeldab liikmetelt teatud pühendumust ja jagatud pädevust, mis eristab neid teistest. 2) Kogukond (*The community*): Liikmed teevad koos tegutsedes koostööd, arutlevad, aitavad üksteist ja jagavad infot. Nad loovad suhteid, mis võimaldavad neil üksteiselt õppida. 3) Praktika (*The practice*): Liikmed on reaalsed praktikud. Aja ja pideva suhtluse käigus kujuneb neil välja jagatud ressursside varamu – näiteks ühised kogemused, lood, tööriistad ja viisid korduvate probleemide lahendamiseks (Wenger, 2011).

Tuginedes Porter (2004) ja Wengeri (2011) teooriatele võib rahvatantsurühma pidada praktikakogukonnaks, sest need on isetekkelised ja neid ühendavad sotsiaalsed suhted kindlas valdkonnas. Tegemist on reaalseste praktikutega rahvatantsus, kellel on ühine kindel eesmärk näiteks osaleda tantsupidudel.

2. METOODIKA JA UURIMISEETIKA

2.1. Uurimistöö disain ja meetodi valiku põhjendus

Käesoleva uurimistöö disainiks on tegevusuuring, mis sobib hästi uurimistöö eesmärgiga, kuna uurija ise on uuritava rahvatantsurühma juhendaja ning see võimaldab oma tegevust analüüsida ning välja selgitada, mis motiveerib 8. klassi õpilasi rahvatantsu trennis käima.

Tegevusuuringu disaini kujundavad need inimesed, kes on uuringu põhilised subjektid ja nende eluline olukord, mis vajab muutust. Seega metoodika eeldab uurijalt spetsiifilisi teadmisi ja oskusi (Strömpl, 2025). Tegevusuuring on korduv protsess, fookus on praktiliste probleemide lahendamisel, reaalselt läbiviidavatel tegevustel, muudatustel, arendustel, mille abil luuakse uut teadmist. Kasutatakse palju nt haridusuuringutes (Uibu et al., 2025).

Tuleb määrata ka tegevusuuringu eesmärgid ja mõõdikud eesmärkide saavutamise hindamiseks. Välja selgitada eesmärgi saavutamine, ehk mida selleks teha on vaja, et eesmärk saavutada. Edu mõõdikud ja vahendid on vaja samuti välja selgitada (Löfströmi, 2011). Kuigi tegevusuuringu tsükleid ei järgitud rangelt, on käesolevas uurimuses selgelt eristatavad selle kesksed etapid: probleemi kaardistamine, sekkumine, vaatlemine ja refleksioon.

Uuringu eesmärk on algse olukorra parandamine ning praktiliste lahenduste pakkumine, millest on kasu nii osalejatele, seotud kogukondadele kui ka ühiskonnale laiemalt (Uibu et al., 2025). Tegevusuuring on loomult tsükliline. See koosneb planeerimise, tegutsemise, vaatlemise ja analüüsimise etappidest. Kõigepealt tuvastatakse probleem ja püstitatakse hüpoteesid olukorra kohta. Antud olukorras huvitavad uurijat erinevad seisukohad ja vaatenurgad, mis inimestel võivad olla. Meil on seda teavet vaja tegevuste kavandamiseks ja realistliku tegevuskava koostamiseks. Tegevusi võib vaadelda ja andmeid koguda tegevuste läbiviimise ajal või vahetult pärast neid, sõltuvalt tegevuse iseloomust. Tsükli oluliseks osaks on see, et praktik mõtleb, mida üks või teine kogemus andis, mida sellest on õppida ja kuidas seda saab tegevusvaldkonna (nt õpetamise) arendamisel kasutada. See võib viia uue tegevuskava koostamise ja rakendamiseni (Löfströmi, 2011).

Tegevusuuring on sobiv meetod uurimiseks, kas rahvarõivad ja lisategevused suurendavad 8. klassi õpilaste motivatsiooni rahvatantsus. Tulemuste põhjal on võimalik teha järeldusi, vastu võtta otsuseid ja planeerida edasisi tegevusi. Tegevusuuring annab võimaluse juhendajal professionaalselt areneda ning läbi selle parandada juhendaja praktikat, et toetada õpilaste motivatsiooni rahvatantsule.

2.2. Uuringukontekst ja valim

Uuringu laiemaks taustaks on 7.–9. klassi noorte rahvatantsijate osaluse hoidmine. See on vanuserühm, kus järjepidevus on sageli kriitiline, näiteks tegutseb käesoleval ajal Tartu linnas ja Tartumaal kokku vaid neli 7.–9. klassi rahvatantsurühma, kes on esindatud maakondlikul tantsupeol.

Uuring viidi läbi ühes Tartumaa haridusasutuses, kus 8. klassides õpib kokku 52 õpilast. Neist 16 (kaheksa poissi ja kaheksa tüdrukut vanuses 14–15 aastat) osalevad uurija juhendatavas rahvatantsurühmas. Kuna tegevusuuringu eesmärk on analüüsida ja arendada juhendaja enda praktikat just selles konkreetsetes rühmas, moodustasid need 16 tantsijat uuringu üldkogumi. Uuringusse kaasati sihipäraselt kõik rühma nimekirjas olevad noored, mistõttu on tegemist kõikse valimiga (Beilmann & Rämmer, 2025). Uurimisrühma kuulusid erinevates paralleelklassides õppivad noored, kelle varasem kogemus rahvatantsuga oli mitmekesine: osa osalejatest on tantsinud järjepidevalt alates 1. klassist, samas kui teised on rühmaga liitunud hilisemates kooliastmetes.

Valimi moodustamine algas üldkogumi määratlemisest ehk otsustamisest, keda või mida uuritakse ning kelle või mille kohta uuringutulemused kehtida saavad (Beilmann & Rämmer, 2025). Teised küljest on tegemist ka mugavusvalimiga. Mugavusvalimi (*convenience sampling*) moodustamisel võetakse uuringus osalema sellised uuritavad, keda uuringu tegijatel on lihtsalt mugav uuringus osalema saada (Beilmann & Rämmer, 2025). Lisaks sellel on tegemist ka kõikse valimiga, uuritakse kõikse valimi korral kõiki üldkogumi liikmeid (Beilmann & Rämmer, 2025).

Osa osalejatest oli rahvatantsuga tegelenud järjepidevalt alates 1. klassist, samas kui mõned õpilased olid rühmaga liitunud hilisemas kooliastmes. Käesoleval ajal tegutseb Tartu linnas ja Tartumaal kokku neli 7.–9. klassi rahvatantsurühma, kes on esindatud Tartumaa selle aasta laste maakondlikul tantsupeol.

2.3. Andmekogumismeetodid

Andmete kogumist alustan esimesest fookusgrupi intervjuust, mille eesmärk oli välja selgitada noorte algne suhe rahvarõivastesse ja treeningutes osalemise motivatsioon. Esimene intervjuu

kestvuseks oli 30 minutit ja see leidis aset jaanuaris. Teine fookusgrupi intervjuu leidis aset mais ja kestis 1 tund.

Vestluses osalejate suhtlustegevuse ülesmärkimine toimub kõrvaga kuulamise (ja silmaga vaatamise) abil. Siinjuures lähtuvad uurijad põhimõttest, et transkribeerimine on tõlgendamise tulemus ega ole kunagi lõplik. (Vihalemm, 2014). Tulemused esitatakse mitme sarnase suhtlusepisoodi võrdlusena või juhtumiuuringuna. (Ingerpuu-Rümmel, 2014). Juhtumiks võivad olla erinevad objektid, nähtused või protsessid. Kvalitatiivset juhtumiuuringut iseloomustab rikkalik ja mitmekesiselt kogutud andmestik. Põhilised andmekogumismeetodid on osalusvaatlus, intervjuu, erinevad olemasolevad tekstid (nt dokumendid, kirjad, toimikud, ajaleheartiklid, juhised jms), visuaalsed tekstid (fotod, joonistused, joonised, pildid, videod, filmid jm) ja palju muud. (Strömpl, 2014/2025).

Andmeid kogusin ka vaatluse kaudu, mis sobib tegevusuuringuga. Vaatlus võib olla struktureeritud, poolstruktureeritud või avatud, sõltuvalt sellest, mil määral on uurija vaatluse objekti täpsustanud (Löfströmi, 2011). Vaatlus, nagu nimigi ütleb, on uurimisviis, kus uurija jälgib vahetult keskkonda ja tegevusi, kogudes infot kõigi meelte abil, eeskätt aga huvipakkuva nähtuse süstemaatilise ja eesmärgistatud vaatamise ning kuulamise kaudu (Vihalemm, 2014). Kuna uurija tegutseb samaaegselt juhendajana, siis oli seda mõne võrra lihtsam läbi viia ning kohandada vastavalt vajadusele. Uurija jälgis tantsijate käitumist iganädalastes treeningutes, intentssivsemates proovides ja esinemistel. Pöörates tähelepanu tantsijate aktiivsusele, kaasatusele, suhtumist/reaktsiooni tegevusele, mis on seotud kutsestandardiga, tantsuspetsialist tase 5 (Kutsekoda, 2024).

Vaatluse käigus pöörati tähelepanu sellele, kuidas rahvarõivaste kandmine ja lisategevused mõjutavad tantsija edasist osalust ja kas nendede tegevustega kaasavad märgatavad muutused.

Uurija kogeb vaatluse puhul inimeste tegevusi, protsesse jm n-ö toimumise käigus, samas kui nt intervjuus jõuavad need temani osalenute mälu ja tõlgenduste kaudu. Osa interaktsiooniprotsesse on halvasti, kui üldse, verbaliseeritavad ning seetõttu jääksid intervjuudes püüdmatuks, kuid võivad vaatluses esile tulla. (Vihalemm, 2014). Vaatlus aitas märgata seda, mis intervjuust välja ei tule, näiteks tantsija reaktsiooni, tantsu puhtust, märgata pingutust, käitumuslikke muutusi, mis peegeldavad tantsija motivatsiooni.

Lisaks kasutas uurija fookusgrupi poolstruktureeritud intervjuud, mis võimaldas uurida 8. klassi rahvatantsijate arvamusi ja kogemusi ning mida tantsijad arvavad rahvarõivastest ja lisategevustest. Poolstruktureeritud intervjuu on tegevusuuringus levinud andmete kogumise viis. Poolstruktureeritud intervjuu eesmärk on rekonstrueerida indiviidi reaalsus, et saada aimu intervjuueeritava kogemusest (Löfströmi, 2011). Intervjuu viidi läbi rühmaaruteluna, kus

tantsijatele esitati avatud küsimused ning kõikidele tantsijates oli võimalus väljendada oma mõtteid, tundeid ja seisukohti vabas vormis nii nagu noortele kohane.

Samuti pidas uurija päevikud, kuhu tegi regulaarseid märkmeid iganädalaste treeningute, rahvarõivaste kandmise ja lisategevuste kohta ning analüüsis antud protsessi. Märkmed sisaldavad õpilaste emotsioone ja tsitaate erinevate tegevuste kohta, mis on seotud rahvarõivaste kandmise ja lisategevustega. Lisaks pani uurija kirja, mida peaks või võiks ise oma tegevuses muuta ning rakendas seda juba esimesel võimalusel. Päeviku pidamine toetas andmete kogumist kui ka hilisemat analüüsi kogu protsesse vältel.

2.4. Tegevusuuringu tsüklite kirjeldus

Käesolev uurimus tugines tegevusuuringu põhimõtetele, kuid klassikalist tsüklilist mudelit kohandati vastavalt uurimistöö eesmärgile ja ajalistele raamidele. Teadliku valikuna käsitleti planeeritud sekkumisi (rahvarõivaste teadlik kandmine ja treeninguvälised ühistegevused) ühtse ja sidusa protsessina. Tegevuste kogumõju noorte motivatsioonile ning juhendaja praktikale analüüsiti ja mõtestati terviklikult uurimisperioodi lõpus, toetudes läbivalt kogutud vaatlusandmetele ja fookusgrupi intervjuudele.

Tsükkel	Aeg	Tegevus (Sekkumine)	Eesmärk	Andmete kogumine
I tsükkel: Hetkeolukorra kaardistamine	Jaanuar 2026	Fookusgrupi intervjuu nr 1	Selgitada välja noorte algne suhe rahvarõivastesse ja treeningutes osalemise motivatsioon.	Transkriptsioon, uurija märkmed
II tsükkel: Rahvarõivaste kandmine	Veebruar 2026	Rahvarõivastes tantsimine	Suurendada noorte teadlikkust rahvarõivaste kandmisest	Vaatlus, uurija päevik

III tsükkel: Lisategevused	Märts- Aprill 2026	Ühine väljasõit rahvarõivaste valmistaja juurde	Tugevdada rühma ühtekuuluvust ja väärtustada rahvarõivaid ning nende tegemist.	Vaatluslehed, uurija märkmed, lühiküsitlus, tantsijate tagasiside. Fotod.
IV tsükkel: Analüüs	Mai 2026	Fookusgrupi intervjuu nr 2	Analüüsida toimunud muutust motivatsioonis seoses rahvarõivaste ja lisategevustega.	Transkriptsioon, võrdlev analüüs

Tegevusuuringu käigus viisin läbi kolm sekkumist, mille käigus keskendusin rahvarõivaste kandmisele ja lisategevustele, mis annavad juurde lisaväärtuse, et tantsurühm saaks teha tegevusi, mis ei ole tantsimisega otseselt seotud.

Esimeseks sekkumiseks oli intervjuu, mille eesmärgiks oli välja selgitada tantsijate hetkeolukord suhtumine rahvarõivastesse ja treenigutes oleamise motivatsioon.

Teiseks sekkumiseks oli rahvarõivastes tantsimine. Antud sekkumine võib esmapilgul tunduda tavaline, sest esinetaksegi rahvarõivastes, kuid uuringus pööratai teadlikult tähelepanu sellele kuidas õpilased käituvad kui nad kannavad rahvarõivaid, kuidas istuvad ja kõnnivad, milline on kehahoiak.

Kolmandaks sekkumiseks oli kangakudude külastamine, näha kuidas lambavillast valmivad rahvarõivad. Tantsijad saavad ise oma rõivaid kangastelgedel kududa ning osaleda ise rahvarõivaste tegemise protsessis. Läbi oma kogemuse väärtustavad ning austavad tantsijad nüüd oma rõivaid veelgi rohkem. Sekkumise eesmärk oli näidata ja selgitada tantsijatele, kuidas rõivad valmivad. Kogu protsess on ainulaadne ja algusest lõpuni käsitöö, mida mass kaubandusest osta ei saa. Nüüd mõistavad tantsijad paremini rahalist kui ka emotsionaalset väärtust.

Viimaseks sellumiseks oli fookusgrupi intervjuu, läbi mille oli võimalus tantsijatel endal oma mõtteid avaldada esitatud küsimuste põhjal.

Uurija valis need sekkumised kuna need seostuvad kõige paremini lõputöö eesmärkidega. Läbi nende tegevuste oli võimalik uurida, kuidas mõjutavad motivatsioon rahvarõivaste kandmine ja lisategevuste korraldamine.

2.5. Andmete analüüs

Andmete analüüsimisel lähtusin temaatilise analüüsist, mille eesmärgiks on leida üles andmetes peituvad tähendused ja arusaamad. Selgitatakse välja teemad ja nende järjestus ehk teisisõnu, mida ja kuidas räägitakse, ning uuritakse andmetelooja (intervjueeritav, kirjaliku teksti autor jne) interpretatsioone (Kalmus, Masso, & Linno, 2015).

Kvalitatiivse sisuanalüüsi usaldusväärsuse üheks kriteeriumiks on analüüsikäigu detailne registreerimine, mille abil on uurijal võimalik täpselt selgitada saadud järelduste kujunemisteed. Peamiselt tehakse seda märkmete ehk memode vormis (Kalmus, Masso, & Linno, 2015).

Intervjuud transkribeeriti ja analüüsiti lähtudes uurimistöö eesmärgist ning uurimisküsimustest. Analüüsi käigus moodustati kolm peamist kategooriat: rahvarõivaste kandmisega seotud vastused, lisategevustega seotud vastused ning juhendaja rolli ja juhendamisprotsessi puudutavad vastused.

2.6. Tegevusuuring kui uurimismeetod

Tegevusuuringut on defineeritud kui sotsiaalsete olukordade uurimist, mille viivad läbi praktikud eesmärgiga parandada teatud (erialase) tegevuse kvaliteeti. Tegevusuuring, nagu mistahes muu akadeemiline lähenemisviis, on teaduslik uuring. Tegevusuuringule kehtivad samad üldpõhimõtted – süsteemsus ja täpsus – nagu kõikidele teistele teadusuuringutele. (Löfström, 2010)

Tegevusuuringu erijooned võib kokku võtta järgmiselt:

- tegevusuuring lähtub praktilistest küsimustest ja on suunatud erialase tegevuse edendamisele;
- tegevusuuring on loomult tsükliline;
- tegevusuuringu käigus läheb vaja analüüsivõimet;
- tegevusuuring on koostööpõhine ja kogukonnakeskne (Löfström, 2010).

Tegevusuuringut eristab teistest uurimisviisidest selle kohene praktiline rakendatavus (Löfström, 2010).

Lisaks tulemuste rakendamisele on veel midagi, mis eristab tegevusuuringut teistest uurimisviisidest haridusvaldkonnas – uurija roll. Tegevusuuringu läbiviija on eelkõige praktikust uurija, kes:

- kasvatab erialaste teadmiste pagasit, et tõsta õpetamise taset;
- on oma alal autoriteet;
- otsib oma tegevusele tunnustust ja kinnitust;
- keskendub õpetajana oma kooli/ klassiruumi/ aine kontekstile;
- keskendub käesolevale/ kohalikule praktikale;
- tegeleb järjepidevalt enesesse süüvimisega (Löfström, 2010).

2.7. Eetilised kaalutlused

Teadustöö eetika tihedalt seotud teadlase eetikaga, teadustööd tehes peab teadlane arvestama valdkondlike erisustega (Tartu Ülikooli eetikakeskus, n.d.).

Teadustöö tegemine hõlmab peale andmete kogumise ja analüüsi ka ohutuse, turvalisuse ning kaasatud isikute ja loomade heaolu tagamise küsimusi. Samuti tuleb arvestada uuringusse kaasatud inimeste õigusi ja huve (Tartu Ülikooli eetikakeskus, n.d.). Tähelepanu tuleb pöörata märksõnadele nagu ausus, privaatsus, anonüümsus, konfidentsiaalsus. Uuringus osalemine on vabatahtlikkuse alusel, uuringus osalejate piisav teavitamine enne nendelt nõusoleku saamist, uuringus osalejate isikuandmete kaitse ja uuringu andmete konfidentsiaalsus (Löfström, 2010).

Intervjuud läbi viies, juhtumianalüüsi kasutades kui ka fookusgruppidega töötades tuleb tähelepanu pöörata eetilistele aspektidele (Tartu Ülikooli eetikakeskus, n.d.).

Laste puhul võetakse nõusolek nende vanematelt või eestkostjatelt, kuid alates teatud vanusest, Eestis seitsmenda eluaastast, tuleb nõusolekut küsida ka lapse enda käest (Lang, 2025). Osalejatel peab olema piisavalt teavet, mille alusel teha kaalutletud otsus uuringus osalemise kohta. Osaleja peab olema teovõimeline ja saama ise otsustada, et anda nõusolek. Kui see nii ei ole – näiteks paljudes kooliuuringutes osalevad lapsed – siis on vaja lapsevanema või hooldaja nõusolekut. Loomulikult on väga tähtis ka lapse enda nõusolek ja valmisolek (Löfström, 2010). Lähtudes eeltoodust tutvustas uurija 8. klassi tantsijatele oma õpinguid ülikoolis ning lõputöö teemat. Samuti selgitas uurija tantsijatele nende rolli uurimisprotsessis ning küsis nende nõusolekut uuringus osalemiseks kogu protsessi vältel. Uurija selgitas, et käesolevas uurimisprotsessis ei ole osalejate täielik anonüümsus tagatud, kuna uuritav rühm on väike ning valim on seotud konkreetse juhendaja ja kooliga. Seetõttu võivad osalejad olla kaudselt äratuntavad.

Tegevusuuring viiakse tihti läbi ühes või vähestes koolides ja/või teatud vanuserühmades või klassides. Isegi kui uurija suhtub uuringus osalejate anonüümsuse tagamisse täie tõsidusega, võib siiski juhtuda, et ta rikub kogemata konfidentsiaalsuse nõuet. Kui uurija avaldab oma uuringu tulemused oma nime all, siis tekib seos autori ja kooli vahel, kus ta näiteks töötab õpetajana, mistõttu on võimalik välja selgitada uuringu kontekst ja kolleegid (Löfström, 2010).

Käesoleva uurimistöö fookuses on eelkõige juhendaja enda professionaalne areng. Uuringus rakendatud sekkumised ei kujutanud endast füüsilist ega psühholoogilist sekkumist noorte ellu (näiteks ei mõõdetud tantsutehnilisi füüsilisi näitajaid). Tegevused ei erinenud noorte tavapärasest, neile juba tuttavast ja ootuspärasest huvitegevuse rutiinist. Juhendaja tegevus uuringu raames seisnes eeskätt igapäevase õppeprotsessi ja noorte loomuliku käitumise teadlikkus vaatlemises ning süstemaatilises dokumenteerimises. Uuringu käigus ei kogutud ega töödeldud eriliigilisi isikuandmeid. Eetilise korrektsuse tagamiseks küsiti uuringu andmete kasutamiseks teavitatud nõusolek nii alaealiste osalejate lapsevanematelt kui ka noortelt endilt, väärtustades nende autonoomiat ja tagades protsessis osalemise täieliku vabatahtlikkuse.

Antud uurimistöö on kooskõlas eetikaga, arvestades anonüümsust, vabatahtlikust ja lapsevanema nõusolekut ja õpilase valmisolekut osalemiseks uuringus.

3. TEGEVUSUURINGU TULEMUSED

3.1. Lisategevuste seosed motivatsiooniga

1. Millised seosed ilmnevad lisategevuste (nt esinemised, väljasõidud, ühistegevused) ja noorte motivatsiooni vahel rahvatantsuga tegelemisel?)sekkumine ja vaatlus põhjal.

Esialgsete intervjuude põhjal ilmnes, et noorte motivatsioon rahvatantsus osalemiseks oli ebapüsiv ning sõltus suuresti rühmasisestest suhetest. Mitmed noored tõid välja, et üksnes tavapärased treeningud ei ole piisavalt motiveerivad ning tekib vajadus vahelduse ja ühistegevuste järele.

Miks ma peame kogu aeg ühte ja seda sama asja tegema? Me võiks midagi muud ka teha.”
(fookusgrupp)

See viitas, et noored olid tüdinenud tantsude kordamisest. Tantsude õppimine oli aga juhendaja poolne eesmärk, tantsida hästi ja pääseda tantsupeole, kuid polnud kooskõlas noorte vajaduste ja motivatsiooniga. Lihtsalt tuim tantsude õppimine ei täitnud eesmärki ja nii tule välja mõelda sekkumine, mis aitaks noortel motivatsiooni taastada.

Üheks oluliseks sekkumiseks oli kangakuduja külastamine, mille eesmärgiks oli tutvustada noortele rahvarõivaste valmistamise protsessi ning luua nende jaoks sügavam seos rahvatantsu ja pärimuskultuuri vahel. Külastuse käigus said 8. klassi rahvatantsijad ülevaate rahvarõivaste teekonnast, alates lambavillast kuni valmis kangani, mida kasutatakse rahvarõivaste valmistamisel.

Õpilased tutvusid erinevate tööetappidega, sh villa kraasimine, ketramine, lõngade värvimise põhimõtted, lõnga poolimine, lõime käärimine ning seelikukanga kudumine. Mitmeid nimetatud tööprotsesse said noored ka ise praktikas proovida. Näiteks pakkus neile huvi ketramine vokil, kus esialgsed oli keeruline voki tallamine, et vokiratas hakkaks kenasti ringi käima. Tantsijad kohanesid olukorraga kiiresti ning töötasid paaris, kus üks tallas vokki ja teine tegeles lõnga ketramisega. See soodustas omavahelist koostööd ning õppimist üksteise toetamise kaudu.

„Kangakuduja juures oli äge käia, nägime kuidas meie rõivad algusest lõpuni tehakse. Ma poleks iial arvanud, et see on nii suur töö ja võtab nii kaua aega. Arvasin, et lähen poodi ja ostan, mis vaja.“ (fookusgrupp).

Erilist huvi pakkus noortele lõime käärimine ja seelikukanga kudumine. Õpilastele selgitati, et ühe mustrikorra kudumine võib olla ajamahukas, mis aitas neil mõista rahvarõivaste valmistamise töömahukust ehk ühe mustrikorra kudumine võtab aega ühe tunni ja kui seeliku laius on 2,5 meetrit, siis saab arvutada, kui palju tunde kulub ühe seeliku kudumiseks. Mõned õpilased said osaleda oma tulevase rahvarõivaseeliku mustrikorra kudumisel, mis suurendas nende isiklikku seotust valmistatava esemega.

Õpilased tõid esile ka üllatust ja huvi pärimuskultuuriga seotud oskuste vastu, märkides näiteks, et selline tegevus oleks sobinud ka loovtöö teemaks. Külastuse käigus tekkis noortes soov ise rahvarõivaste valmistamises osaleda ning panustada rohkem nende loomisesse.

„Miks ma varem kanga kudumisest midagi ei teadnud, ma oleks sellest oma loovtöö teinud?“ (fookusgrupp)

Kui valminud seelikud kooli toodi ning õpilastele jagati, reageerisid noored emotsionaalselt ja entusiastlikult, tundes uhkust oma panuse üle. Õpilased avaldasid rõõmu võimaluse üle kanda rõivast, mille valmimisse nad ise olid panustanud. Kangakuduja oli ära märkinud tantsijate tööpanuse seeliku pahemal pool. Selline kogemus tekitas tugeva isikliku seose rahvarõivastega ning suurendas nende väärtustamist.

“Tüdrukud kilkasid ja hüppasid suurest rõõmust.” (uurija tähelepanek)

Kangakuduja juures käimine tugineb Kolbi käsitlusele kogemusõppel, mille käigus said 8. klassi rahvatantsijad ise luua oma rahvarõivaid. Rahvatantsijad tegi läbi kogemusõppe protsessi, mille käigus mõtestati õpitut ning suurendatakse õppija enesekindlust, sisemist motivatsiooni, eneseteadlikkust ja enesetõhusust.

Antud kogemus mõjutas noorte motivatsiooni mitmel tasandil, mida uurija täheldas. Näiteks tekkis noortes suurem seotus rahvarõivastega, hoolimata sellest, et tegemist on koolile kuuluvate rõivastega, kasutasid tantsijad väljendit:

“Minu seelik!” (fookusgrupp)

Mille kaudu on oli näha tantsijate uhkustunnete tehtud töö üle. mis omakorda väljendas soovi seelikut kanda ja sellega tantsida ehk siis täitkata tantsimist veelgi suurema sooviga.

Uuriija täheldas muutust ka noorte käitumises. rõivaid käsitleti hoolivamalt, neid prooviti suurema huviga ning jagati omavahel muljeid ja kogemusi ning uuriti enda kootud mustrikorda. Uuriija märkas, et noored pöördusid üksteise poole, näitasid enda tehtud mustreid ning tundsid selle üle uhkust. See viitab sellele, et isiklik panus rõiva valmimisse tekitas noortes omanditunde ja emotsionaalse seose, mis tugevdas nende motivatsiooni rahvatantsuga tegelemisel.

Lisaks väljendasid noored huvi sarnastes tegevustes edaspidi osaleda, mis peegeldab sisemise motivatsiooni kasvu. Seega võib järeldada, et kogemuslik tegevus ei mõjutanud üksnes noorte teadmisi, vaid kujundas ka nende suhtumist ja enesetunnet, suurendades seotust nii rahvarõivaste kui ka rahvatantsuga.

Noored väljendasid soovi edaspidi sarnastes tegevustes rohkem osaleda, mis viitab sisemise motivatsiooni suurenemisele.

“Millal me uuesti kuduma saame minna?” (fookusgrupp)

Seega võib järeldada, et kogemusõppe kaudu omandatud teadmised mõjutasid emotsionaalset seotust, enesetunnet ning motivatsiooni rahvatantsuga tegelemisel.

Teiseks sekkumiseks oli rahvarõivastes tantsimine. Kuigi esmapilgul võib see tunduda tavapärase ja iseenesestmõistetava tegevusena, kuna esinemised toimuvadki rahvarõivastes, pöörati käesolevas uurimuses sellele sekkumisele teadlikult suuremat tähelepanu. Eelkõige keskenduti sellele, kuidas rahvarõivaste kandmine mõjutas õpilaste käitumist, kehahoiakut ning eneseesitlust. Vaatluse käigus jälgiti noorte istumist, liikumist, kõnnakut ja üldist rühti ja kas on mõju tantsu puhtusele. Võrreldes teiste sekkumistega ei olnud rahvarõivastes tantsimisel uurimistulemuste põhjal nii suur kaal noorte motivatsiooni kujunemisel. Kuigi teemat mainiti intervjuudes, ei toonud õpilased seda esile peamise motivatsiooniallikana. Samuti ilmnes, et väiksemad esinemised, näiteks kooliüritustel, ei olnud noorte jaoks nii tähenduslikud kui suuremad ühissündmused, näiteks tantsupeod.

Uuriija täheldas, et tantsijad ise on välja toonud, et rõivaste kandmine parandab tantsu sooritust ja tõi esile pingutuse.

“Kui rahvarõivad on seljas, siis peab pingutama.” (fookusgrupp)

Uuriija täheldas, et rõivaste kandmine parandab rühti. Seljad on sirgemad, eriti pikematel poistel, kes tavaelus kannavad dresse ja tosse ning pusa kapuuts on peas ning selg

veidike küürus. Kui need samad noormehed panevad rahvarõivad selga on nad hoopis pikemad ja sirgemad noored: õlad on all, rind natuke ees, kaelad pikad ning pilk ulatub kaugusesse. Tüdrukute rühis on samuti muutusi, kuna kõhu- ja seljalihased ei võimalda rühti koguaeg sirgena hoida, siis rahvarõiva vöö tee selle töö ära. Vöö on tüdrukutel seotud tugevalt, mis ei luba kõhulihast lõdvaks lasta, seega rahvarõivaid kandes peab kõhulihast töötama. Nii nagu poisid said selja sirgu ka tüdrukud.

Deci ja Ryan käsitles toob sisse pingutuse aspekti, millega saadakse hakkama. Motivatsiooni kujunemist ja püsimist mõjutab pingutus, kas sooritusse antaks intensiivne panus või mitte, mida käsitlevad Priest ja Gass. Samas Larson toob välja, et motivatsioon ja eesmärgile suunatud pingutus toetavad keskkonda, kus on struktureeritud vabatahtlik tegevus, mida rahvatants ka on. Lisaks sellele saab Adam ja Galinsky, käsitlust üle kanda rahvarõivastele ehk rahvarõivaste kandmine ei oma tähendust üksnes visuaali loomisel, vaid mõjutab ka kandjat ennas.

Käesoleva alapeatüki põhjal võib järeldada, et lisategevustel on oluline roll noorte motivatsioonile rahvatantsuga tegelemisel. Uurimistulemused näitavad, et kogemuslikud tegevused, nagu kangakuduja külastus, loovad noortele sügavama seose rahvatantsu ja rahvariitidega. Eelkõige ilmnes, et ise tegemise võimalus ja kogemusõppe rakendamine, mis pakuvad tähenduslikke elamusi, eduelamust ning tugevdavad enesetõhususe tunnet. Näiteks rahvarõivaste valmistamise protsessis osalemine tekitas noortes uhkustunde ja isikliku seotuse rõivastega, mis väljendus omakorda suuremas soovis neid kanda ja rahvatantsuga jätkata. Samuti tekkis tulevikku vaade, sest soovitakse uuesti läbitud protsessis osaleda.

Uuringu käigus selgus, et kõik sekkumised ei mõjuta motivatsiooni võrdselt. Näiteks rahvarõivastes tantsimine, kuigi oluline käitumise ja soorituse seisukohalt, ei kujunenud noorte jaoks peamiseks motivatsiooniallikaks, vaid pigem toetas nende pingutust esinemisel. Rahvarõivaste kandmine tõstis noorte vastutustunnet ja aitas kaasa paremale kehahoiakule, mis kinnitab riietuse mõju käitumisele ja enesetajule.

Uuringust võib järeldada, et lisategevused ei ole pelgalt kõrvaltegevused, vaid kujundavad motivatsiooni oluliselt.

3.2 Rahvarõivaste kandmise tähendus 8. klassi noorte rahvatantsijate motivatsiooni kujunemisel

Käesolevas peatükis kirjeldan milliseid tähendusi annavad 8. klassi õpilased rahvarõiva kandmisele läbi motivatsiooni. Esile kerkisid kaks peamist teemat: seotusvajadus ja koostöömi mõju. Seotusvajaduse all ilmensid sellised kategooriad nagu eestluse tunne, grupitunne, pärimuse hoidja, vastutus, päris tantsija, oma valik rühmas. Uuriija märkmetest tuli esile jõukohasusele ja autonoomia on uurija varasemalt tähelepanu pööranud, kui seotusvajadusele mitte nii suurel määral, kui on seotust käsitletud treeningutundides.

Seotusvajadus avaldusnoortes selgelt läbi vajaduse kuuluda rühma ja olla osa ühisest tegevusest. Noored tõid esile, et neile on oluline, kellega nad koos rahvatantsu tantsivad ning milline on rühmas valitsev õhkkond.

„Meie rühm ei ole tuimalt kokku pandud, siin on need, kes tajuvad 'biiti'.“ (fookusgrupp)

See viitab tugevale sidemele rühma liikmete vahel ning ühtsele arusaamale, mis toetab kuuluvustunnet. Seotusvajaduse rahuldamine suurendab noorte motivatsiooni osaleda, sest tegevus on seotud positiivse vabatahtliku tegevusega. Uuriija tähelepanekutest ilmnes rühma kokku hoidmine, eriti siis kui tantsijad kandsid rahvarõivaid. Rahvarõivates ollas olid tantsijad rohkem koos ja suhtlesid omavahel rohkem. Ühine riietus liitis tantsijaid.

Rahvarõivaste kandmine seostus noorte jaoks rahvusliku identiteediga. Nad kogesid rõivaid mitte ainult esinemiskostüümina, vaid annavad rõivastele tähenduse, mis seob neid Eesti kultuuriga.

„Tunnen ennast nagu õige eestlane ja ma arvan, et iga eestlane peaks vähemalt korra oma elus rahvarõivaid kandma.“ (fookusgrupp)

Rahvarõivad toetavad noorte eestlaseks olemise tunnet. Seotus annab tegevusele sügavama tähenduse ning toetab motivatsiooni püsimist, sest tahetakse tunda ennast eestlasena just rahvarõivaid kandes.

Rahvarõivad tugevdasid ka rühmatunnet, kuna ühtne välimus ja ühine esinemine tekitasid tunnet, et ollakse üks rühm. Noored kirjeldasid oma rühma kui sobivat seltskonda, kellega koos on hea olla ka väljaspool trenni.

„Meie rühm on seltskond, kes saab naljast aru.“ (fookusgrupp)

Ühine huumor ja üksteise mõistmine ning naljast arusaamine, mitte solvumine tugevdab sidet ja kooskäimist. Tantsurühm ei ole noorte jaoks lihtsalt treeningu keskkond ja meelepärase tegevusega tegelemise koht, vaid ka oluline sotsiaalne võrgustik. Siinkohal on rahvarõivas nagu *“liim”* mis liidab tantsijaid veelgi enam, andes rühmale ühesuguse välimuse ning eristamise aspekt rõivaste alusel puudub, sest kõik tantsijad on ühtviisi võrdsed.

Noored teadvustasid rahvarõivaste kandmist ka kui rolli pärimuse hoidjana. Nad tundsid, et läbi rahvatantsu ja rahvarõivaste kandmise panustavad nad Eesti kultuuri säilimisse ja edasiandmisse.

„Tantsides ja rahvarõivaid kandes viin Eesti kultuuri edasi.“ (fookusgrupp)

Noored tunnevad vastutust Eesti kultuuri ees, mis omakorda suurendab pühendumist ja motivatsiooni tantsimisel. Tantsijad võtavad endale kultuurilise vastutuse, et just nemad peavad säilitama Eesti kultuuri, mis ei avaldu ainult rõivaste kandmisel ja tantsude tantsimisel vaid ka mõtteviisis.

Rahvarõivad aitasid noortel tunnetada end „päris“ rahvatantsijatena. See muutis nende jaoks tantsimise tõsisemaks ja tähenduslikumaks.

*„Rahvariietega tundub, et see on päris esinemine, mitte lihtsalt harjutamine.“
(fookusgrupp)*

„Rahvariietega tundub, et see on päris esinemine.“ (fookusgrupp)

Noored annavad rõivastele tähenduse, et kui kannad rahvarõivaid ja tantsid rahvatantsu, siis kõik ongi päris asja mida teed, mitte lihtsalt harjutamine. Uurijana tä, et rõivaid ja tants toetab üksteist ja loovad selle “päris” tunde, mida niisama trenniriietes ei saavuta.

Noored rõhutasid, et rahvatantsurühma kuulumine on nende enda teadlik valik. See suurendab nende sisemist motivatsiooni, sest tegevuses osaletakse vabatahtlikult.

*„Me oleme vabatahtlikult kokku tulnud ja sellepärast me ka klapime.“
(fookusgrupp)*

Noored tõid välja autonoomse motivatsiooni, mis on vabatahtliku tegevuse aluseks. Noored osalevad rahvatantsu treeningutes vabatahtlikult ka pärast koolipäeva lõppu. Uuri ja tähelepaneku kohaselt toimub treeningutes osalemine olukorras, kus õpilastel on seljataga pikk koolipäev ning mitmed neist elavad koolile lähedal, mis võimaldaks neil suunduda pärast tunde koju. Sellest hoolimata kogunevad tantsijad regulaarselt kord nädalas treeningusse, mis viitab nende sisemisele motivatsioonile ning valmisolekule panustada tegevusse ka väsimuse tingimustes ja sõltumata ahvatlusest koju minna.

Rahvarõivaid tajuti kui „kostüümi“, mis aitab noorel rolli sisse elada ja vahest tekitab see tunde, mida noored ise samuti kirjeldada ei oska.

„Rahvarõivaste kandmine tekitab sellise kõva tunde, ma ei oska seletada, aga lihtsalt on selline tunne.“ (fookusgrupp)

Rahvarõivas annab võimaluse kehastumiseks, mida igapäevane riietus ei võimalda. Kui rahvarõivad seljas, siis saab tunda ennast tähtsamana ja lisandub veel tundeid, mis on esmapilgul seletamatud. Uuri ja täheldas, et hoolimata seletamatust tundest on rõivaste kandmisest saadud positiivne elamus, sest rõivad pannakse alati meeleldi selga ja isegi oodatakse rõivaste kandmist.

Rahvarõivaste kandmise kogemused võivad esialgu olla vastandlikud. Rahvarõivad võivad olla üheaegselt ilusad, kuid teisalt ebamugavad.

*„Seelikuga on äge keerutada.“ (fookusgrupp)
„Vahel on rahvarõivastes päris palav.“ (fookusgrupp)*

Füüsiliselt võivad rõivad olla ebamugavad, kindlasti on see harjumuse asi ning kohanemine võtab aega, sest tänapäeval noored ei kannu linaseid riided. Siin kaalub ilu ebamugavuse üles ja rõivaid kantakse rõõmuga, et ka ise ilus välja näha. Hoolimata rõivaste

tekitatud ebamugavuse tundest tunnevad noored vastutust soorituse ees. Kui rahvarõivad on seljas, siis tuleb anda endast maksimum ja läbi selle motivatsioon suureneb.

„Kui rahvarõivad on seljas, siis peab pingutama.“ (fookusgrupp)

Rahvarõivad tõstavad tantsija ootusi. Rõivastes tahavad noored paremini tantsida ja seab endale ise eesmärgi milleni püüeld läbi sisemise- ja välisemotivatsiooni.

Rahvarõivaste kandmine mõjutab noorte motivatsiooni mitmetasandiliselt, toetades seotusvajadust, rühmatunnet, identiteedi kujunemist ning rolli omaksvõttu. Selline mõju on kooskõlas isemääramisteooriaga, mille kohaselt kujuneb motivatsioon tugevamaks olukorras, kus on rahuldatud kuuluvus- ja seotusvajadus (Ryan & Deci, 2000). Samuti toetavad tulemused sotsioloogilist rolliteooriat, mille järgi toimib riietus „kostüümina“, aidates indiviidil võtta teatud roll, mille läbi võimalda (Goffman, 1959), rahvarõivaste kandmine noortel tajuda end „päris“ rahvatantsijatena ning suurendab seeläbi nende pühendumust ja vastutustunnet.

Samuti ilmnes rahvarõivaste roll kogukondliku kuuluvuse kujundamisel, mis on kooskõlas praktikakogukonna teooriaga, kus ühine tegevus, jagatud eesmärgid ja sotsiaalsed suhted toetavad õppimist ja motivatsiooni (Wenger, 2011; Porter, 2004).

3.4. Juhendaja peamised õpikogemused noorte motivatsiooni toetamisel

Tegevusuuringu tsüklite läbiviimine võimaldas juhendajal süstemaatiliselt reflekteerida oma seniseid arusaamu noorte motivatsiooni kujunemisest ning analüüsida oma praktikat sügavamal tasandil. Uurimisprotsessi käigus selgus, et varasem arusaam, mille kohaselt keskendub motivatsioon peamiselt tantsuliste oskuste arendamisele, oli piiratud ning sellest ei piisanud. Juhendaja jõudis selgusele, et pelgalt tantsu õpetamine ei ole noorte motivatsiooni hoidmiseks piisav, vaid vajalik on miski veel.

Üheks oluliseks õpikogemuseks kujunes arusaam, et noorte seotusvajadus on motivatsiooni kujunemisel määrava tähtsusega. Uuringu käigus ilmnes, et kuuluvustunne ei avaldu ainult treeningtundides, vaid erinevates tegevustes, mis võimaldavad noortel end rühma liikmena tajuda. Juhendaja jaoks muutus selgemaks, et rühmatunne ei teki iseenesest.

Rühmatunne vajab kasvamist läbi ühiste kogemuste, suhtluse ja mälestuste loomise. See viis arusaamisele, et oluline ei ole mida koos tehakse vaid kellega.

Uurimuse käigus sai juhendaja kinnitust, et noorte jaoks on oluline kogeda tegevuse mitmekesisust ning saada elamusi, mis ei piirdu pelgalt treeninguga. Lisategevused, nagu ühised väljasõidud ja tegevused, aitasid noortel luua tugevama seose rahvatantsuga. See viis juhendaja järelduseni, et lisategevusi ei tohi käsitleda kõrvaltegevusena, vaid neid tuleb planeerida teadlikult osana õppimisprotsessist. Edaspidi näeb juhendaja vajadust teha lisategevusi treeninguprotsessi osana, et need ei jääks ideetasandile, et võiks ja peaks.

Oluline oli juhendajal taas teadvustada kogemusõppe tähtsus, mis tihti kipub unustuste hõlma vajuma. Uuring käigus selgus, et noorte motivatsioon suurenes olukordades, kus nad said ise aktiivselt tegutseda ja tegevuses osaleda. Näiteks rahvarõivaste valmistamise protsessi kogemine andis noortele sügavama arusaama kultuurist ning tekitas isikliku seose. Juhendajal tuli tõdeda õppimine ei toimu üksnes selgitamise või juhendamise kaudu, vaid läbi isikliku kogemuse ja tegutsemise. Sellised tegevust tuleb samuti lõimida igapäevaste treeningutega.

Autonoomia roll osalemise otsustamisel oli noortel suur, kui trennides see vähenes, et noort ei otsustanud milliseid tantse tantsitakse. Siin ei rakendunud ka juhendaja autonoomsus, sest tantsupeol, kus osaleda soovitakse teeb kunstiline meeskond repertuaari otsuse. Noorte autonoomsust saab edaspidi rakendada näiteks rahvatantsuga seotud tegevuste välja pakkumisel, et suurendada tantsijate vastutust ja motivatsiooni.

Tegevusuuring mõjutas juhendaja professionaalsust, mis eeldab kombineeritud lähenemist, kuidas on põimitud tantsuõpetaja ja noorsootöö, mis toetavad üksteise tegevust. Mõtestatumaks noore vajadusi läbi noorsootöö põhimõtete. Tegevusuuringu refleksiooni võimaldas süvitsi oma tegevust analüüsida ja märgata enda juures töötavaid ja mittetöötavaid meetodeid.

Tegevusuuringu käigus ilmneseid ka mitmed väljakutseid, mis mõjutasid sekkumiste elluviimist. Üheks peamiseks raskuseks osutus noorte kaasamine lisategevustesse väljaspool tavapärast treeninguaega. Kuna 8. klassi õpilastel on peale koolipäeva sageli mitmeid erinevaid huviringe, osutus keeruliseks leida sobiv aeg, mis võimaldaks kõigil rühma liikmetel lisategevustes osaleda.

Samuti tõid noored ise välja soovi külastada kangakudujat koolipäeva sees tundide ajast. Selline soov ei oli keeruline arvestada, sest formaalhariduse kontekstis oleks see tähendanud lünki õppetöös. Lahendusena tuli pidada läbirääkimisi kooliga, et leida võimalus

korraldada väljasõit koolipäeva lõpus, kasutades selleks aineid nagu käsitöö, tehnoloogiaõpetus ja kehaline kasvatus. Kooli poolt on korraldus, et kui koolimajast minnaks õpilaste välja on vaja kahte saatjat. Saatja leidmine osutus keeruliseks, teise õpetaja leidmine tähendas omakorda tema tundide asendamise korraldamist.

Lisaks ilmnes sekkumise käigus, et kogemus ei mõjunud kõikidele noortele ühtemoodi. Näiteks ei olnud poisid kangakudumise tegevusest sama vaimustunud kui tüdrukud, kuna nad ei saanud otseselt panustada oma rõivaste valmimisse. See näitas, et kogemusõppe mõju sõltub sellest, kuivõrd noor suudab end tegevusega samastada ja oma rolli selles tajuda.

Need kogemused tõid esile, et kuigi lisategevused on motivatsiooni toetamisel olulised, eeldab nende rakendamine nii paindlikku ajaplaneerimist kui ka tegevuste teadlikku kohandamist vastavalt noorte huvidele ja kogemustele. Samuti mõjutasid need olukorrad juhendaja arusaama, et noorte motiveerimine ei sõltu ainult tegevuste sisust, vaid ka sellest, kui tähenduslikuna noored oma osalust kogevad.

Kokkuvõttes võib järeldada, et juhendaja peamised õpikogemused olid seotud noorte motivatsiooni toetamine läbi lõimitud tegevuste, mida kavandada teadliku õppeprotsessina. Toetada suhete loomist väljaspool trennisaali ja anda võimalus tantsijatele kogemusõppeks ning toetada noorte autonoomsust lisategevuste kavandamisel. Tegevusuuringu käigus pääras juhendaja teadliku tähelepanu oma tegevuse analüüsile, milleks varasemalt pole aega või sügavat teadmist olnud.

Tegevusuuringu käigus toimunud refleksiooniprotsess kinnitab Schöni (1983) käsitlust reflekteerimisest tegevuse käigus, mille kohaselt professionaalid mõtlevad ja kohandavad oma tegevust vahetult praktika käigus. Käesolevas uurimuses tuli see esile juhendaja märkamises, et varasemad meetodid ei toetanud noorte motivatsiooni ega andnud soovitud tulemusi. Juhendaja püüdis leida võimalust, kuidas noorte tantsijate motivatsiooni toetada läbi lisategevuste.

Schöni (1983) järgi on pädevate praktikute teadmine sageli implitsiitne, väljendudes eelkõige tegutsemises, mitte sõnastatud teadmistena. Näiteks mõistis juhendaja lisategevuste olulisust ja sesot seotusvajadus vahel ning teatamiseni jõudis läbi praktiliste tegevuste, vaatluse ja refleksiooni. Tegevusuuring võimaldab juhendajal kujuneda „õppivaks professionaaliks“, kes ei piira oma rolli üksnes õpetamisega, vaid arendab teadlikult oma praktikat. Ruijtersi ja Simonsi (2020) käsitluse kohaselt on professionaali ülesandeks mitte ainult oma teadmiste rakendamine, vaid ka edasi arendamine. Käesolevas uurimuses

väljendus see juhendaja valmisolekus analüüsida oma tegevust, katsetada uusi lähenemisi ning integreerida tantsuõpetusse noorsootöö põhimõtteid.

Lisaks rõhutavad Ruijters ja Simons (2020), et õppimine ei lõppe formaalse hariduse omandamisega, vaid on pidev protsess, mis toimub igapäevase praktika kaudu.

Tegevusuuring kinnitas seda selgelt, kuna juhendaja arenes töö käigus. Seega võib järeldada, et tegevusuuring ei toetanud üksnes noorte motivatsiooni arendamist, vaid kujundas juhendajat reflekteerivaks juhendajaks, kes suudab kohandada oma tegevust ning teadlikult toetada noorte motivatsiooni tegevuste kaudu.

Uuringu tulemusena kujunes juhendajal selgem arusaam, et noorte motivatsiooni toetamine ei saa tugineda üksnes tantsuliste oskuste õpetamisele, vaid eeldab mitmekesisemat lähenemist. Järgmisse tantsuhooaeg planeerib juhendaja kogemusõppel põhinevad tegevused, nagu rahvarõivaste valmistamise protsessi kogemine ning pakkuda välja rahvatantsuga seotuid loovtöö teemasid 8. klassi õpilastele. Samuti on plaanis teadlikult suurendada ühistegevuste osakaalu, sealhulgas rühmasiseseid koostegemisi, mis toetavad kuuluvustunnet ja omavahelist sidusust. Ettevõtmised ei pea olema suuremahulised vaid piisaks juba väikesest sekkumisest.

KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Käesoleva uurimistöö probleemiks oli, et 8. klassi noorte osalus rahvatantsus on ebastabiilne ning nende motivatsioon püsida tegevuses väheneb. Hoolimata rahvatantsu olulisest rollist Eesti kultuuripärandis ja noorte kesksest rollist tantsupeoliikumise jätkusuutlikkuse tagamisel, ei suuda traditsioonilised lähenemised piisavalt toetada noorte püsivat huvi ja motivatsiooni. Sellest tulenevalt oli töö eesmärgiks mõtestada treeninguväliste ühistegevuste ja rahvarõivaste kandmise tähendust 8. klassi noorte rahvatantsijate motivatsiooni kujunemisel ning analüüsida juhendaja õpikogemusi tegevusuuringu protsessis.

Uurimisprobleemi lahendamiseks viidi läbi tegevusuuring ühe 16-liikmelise 8. klassi rahvatantsurühma näitel. Uuringu käigus rakendati kahte peamist sekkumist: kogemusõppeline tegevus kangakuduja juures ning rahvarõivaste teadlikum kandmine. Andmeid koguti vaatluse, intervjuude ja uurija märkmete kaudu, mis võimaldasid hinnata muutusi noorte motivatsioonis nii käitumise kui ka hoiakute tasandil ning seostada neid läbiviidud tegevustega.

Uurimistulemuste põhjal võib järeldada, et kõik püstitatud uurimisküsimused said vastused.

Uurimisküsimused ja vastused:

1. Kuidas toetavad treeninguvälised ühistegevused 8. klassi noorte motivatsiooni rahvatantsuga tegelemisel?

Tulemustest selgus, et treeninguvälised ühistegevused omavad noorte motivatsioonile olulist rolli. Rutiinsest treeningkeskkonnast väljumine ja ühiste kogemuste loomine suurendasid noorte omavahelist suhtlust, rühmatunnet ja kuuluvustunnet. Just need tegurid osutusid motivatsiooni säilitamisel määravaks, kuna pakkusid noortele positiivseid emotsioone ja ühiseid mälestusi. Seega võib järeldada, et noorte püsiv osalus rahvatantsus ei sõltu ainult treeningu kvaliteedist, vaid eelkõige sellest, kas tegevus toetab nende sotsiaalset seotust ja pakub mitmekesiseid kogemusi.

2. Kuidas kirjeldavad 8. klassi noored rahvatantsijad rahvatantsurõivaste kandmise tähendust enda motivatsioonile?

Teise uurimisküsimuse raames võib täheldada, et rahvarõivaste kandmine toetab noorte motivatsiooni eelkõige identiteedi ja rollitaju kaudu. Kui rahvarõivaste tähendus muutus noorte jaoks teadlikumaks ning nad said osa nende valmimise protsessist, kasvas nende seotus rõivaste ja rahvatantsuga laiemalt. Rahvarõivad kui kostüümidest kujunes ka sümbol,

mis aitas noortel samastuda „päris tantsija“ rolliga ning suurendas vastutustunnet ja pingutust esinemisel. Samas oli selle mõju tagasihoidlikum võrreldes lisategevustega, mis viitab sellele, et sotsiaalne kogemus mängib motivatsiooni kujunemisel esmast rolli.

3. Millised on juhendaja peamised õpikogemused noorte motivatsiooni toetamisel tegevusuuringu tsüklite läbiviimisel

Kolmanda uurimisküsimuse tulemusena selgus, et juhendaja professionaalne arusaam noorte motivatsiooni toetamisest muutus märkimisväärselt. Uurimisprotsess näitas, et motivatsiooni ei saa toetada pelgalt tantsutehnika õpetamise kaudu, vaid juhendaja peab teadlikult looma keskkonna, mis arvestab noorte vajadusi, toetab autonoomiat ning kujundab tugeva rühmasisese seotuse. Samuti ilmnes, et sekkumiste rakendamine ei ole alati lineaarne ning nõuab paindlikkust, koostööd ja valmisolekut kohandada tegevusi vastavalt olukorrale. See aitas kujundada juhendajast reflekteeriva praktiku, kes oskab oma tegevust analüüsida ja arendada.

Uurimistulemuste põhjal võib järeldada, et noorte motivatsiooni toetamine rahvatantsus eeldab terviklikku lähenemist, kus on ühendatud sotsiaalne kuuluvus, kogemusõpe ja kultuurilise tähenduse mõtestamine. Tulemustest on praktilist kasu nii rahvatantsu juhendajatele kui ka noorsootöötajatele, kes saavad teadlikumalt kujundada noori kõnetavat tegevuskeskkonda.

Edasiste uurimisvõimalustena oleks oluline käsitleda lisategevuste pikaajalist mõju noorte osalusele ning võrrelda rahvatantsu teiste huvitegevustega, et paremini mõista noorte püsivast mõjutavaid tegureid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Helen Pill 19.05.2026

Kasutatud allikad

- Adam, H., & Galinsky, A. D. (2012). *Enclothed cognition*. Journal of Experimental Social Psychology, 48(4), 918–925. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2012.02.008>
- Becchetti, L., Solferino, N., & Tessitore, M. E. (2016). *Education not for money: An economic analysis on education, civic engagement and life satisfaction*. Theoretical Economics Letters, 6(1). <https://doi.org/10.4236/tel.2016.61006>
- Beilmann, M., & Rämmer, A. (2025). *Valimi moodustamine*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/valimi-moodustamine/>
- Espenberg, K., Kiisel, M., Saarsen, K., Jaanits, J., Rajaveer, L., Nõmmela, K., & Aksen, M. (2018). *19–26-aastaste noorte noorsootöös osalemise motivatsioon. Uuringu lõpparuanne*. Tartu Ülikool. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/19-26_osalemine_noorsootoos.pdf
- Eesti Rahvakultuuri Keskus. (n.d.). *Rahvakultuur*. <https://rahvakultuur.ee/rahvakultuur/>
- Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts. (n.d.). *Eesti rahvatantsu oskussõnastik* (5., täiendatud ja parandatud trükk).
- Eesti Rahvusringhääling. (2025, 27. veebruar). *Laste ja noorte huvi rahvatantsu harrastuse vastu väheneb*. <https://errs.ee/2025/02/27/laste-ja-noorte-huvi-rahvatantsu-harrastuse-vastu-vaheneb/>
- Goffman, E. (1959). *The presentation of self in everyday life*. Anchor Books. <https://archive.org/details/presentationofse0000goff>
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2018). *Noorsootöös osalevate noorte rahulolu noorsootöoga: Lõppraport*. https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/2022-10/noorsootoos_osalevate_noorte_rahulolu_noorsootooga_loppraport_2018a.pdf
- Haridus- ja Teadusministeerium. (n.d.). *Huviharidus*. <https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/noortevaldkond/huviharidus>
- Haridusportaal. (n.d.). *Mis on noorsootöö?* <https://haridusportaal.edu.ee/artiklid/mis-noorsoot%C3%B6%C3%B6>
- Ingerpuu-Rümmel, E. (2014). *Vestlusanalüüs*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/vestlusanalyys/>

- Kalmus, V., Masso, A., & Linno, M. (2015). *Kvalitatiivne sisuanalüüs*. Tartu Ülikool.
<https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyys/>
- Kutsekoda. (2024). *Tantsuspetsialist, tase 5 (kutsestandard)*.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/exportPdf/10556786/>
- Kutsekoda. (2024). *Tantsuspetsialist, tase 5 kutsestandard*.
<https://www.kutseregister.ee/ctrl/et/Standardid/vaata/10689282>
- Kütt, K., & Aus, J. (n.d.). *Erialast arusaamine kogemusõppe kaudu õpingutele eelneval kursusel*. Tallinna Ülikool.
- Lang, H. M. (2025). *Laste autonoomia ja kaasamine uuringute kontekstis*. Eesti Arst, 104(2), 91–95. <https://ojs.utlib.ee/index.php/EA/article/view/24908/18928>
- Larson, R. W. (2000). *Toward a psychology of positive youth development*. American Psychologist. <https://youthdev.illinois.edu/wp-content/uploads/2013/11/larson-2000-toward-a-psychology-of-positive-youth-development.pdf>
- Löfström, E. (2010). *Tegevusuuringu käsiraamat*. Tartu Ülikool.
- Löfström, E. (2011). *Tegevusuuringu käsiraamat*. Tallinn: Eduko.
- Nemeržitski, S., & Zájedová, I. (2015). *Rahvatantsu harrastamine ja suurpidudest osavõtmise: põhjused ja seosed subjektiivse heaoluga*. Mäetagused, 62, 55–74.
<https://doi.org/10.7592/mt2015.62.rahvatants>
- Noorsootöö seadus. (2024). *Riigi Teataja*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/123122024001>
- Porter, C. E. (2004). *A typology of virtual communities: A multi-disciplinary foundation for future research*. Journal of Computer-Mediated Communication, 10(1).
<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2004.tb00228.x>
- Priest, S., & Gass, M. A. (2018). *Effective leadership in adventure programming* (3rd ed.). Human Kinetics. <https://archive.org/details/effectiveleaders0000prie/page/54>
- Rahvaroivad.ee. (n.d.). *Kihnu saar*. <https://rahvaroivad.ee/regioonid/saared/kihnu>
- Ruijters, M., & Simons, R. J. (2008). *Learning and development in organizations*. Routledge.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions*. Contemporary Educational Psychology.
<https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being*. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Saart, K. (Koost.). (2019). *Kvaliteetsem teadushuviharidus*. SA Eesti Teadusagentuur. <https://doi.org/10.23680/diss/005>
- Schön, D. A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. Basic Books.
- Statistikaamet. (2025, 27. veebruar). *Koorilauljaid jäänud vähemaks, rahvatantsijaid tulnud viimastel aastatel juurde*. <https://www.stat.ee/et/uudised/koorilauljaid-jaanud-vahemaks-rahvatantsijaid-tulnud-viimastel-aastatel-juurde>
- Strömpl, J. (2014/2025). *Juhtumiuuring*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/juhtumiuuringus/>
- Strömpl, J. (2025). *Elulootöö metoodika piloteerimine Eesti asendushooldusel olevate laste identiteedi toetamiseks*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/elulootoo-metoodika-piloteerimine-eesti-asendushooldusel-olevate-last-identiteedi-toetamiseks-osalus-tegevusuuring/>
- Tartu Ülikool. (2009). *Õppimisega seotud hoiakud: enesetõhusus ja õpimotivatsioon*. <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/54796f52-5a05-4b72-a885-97956d444381/content>
- Tartu Ülikool. (n.d.). *Huvihariduse käsitus noorsootöö osana*. <https://sisu.ut.ee/ntoppematerjal/13-huvihariduse-kasitus-noorsootoo-osana/>
- Tartu Ülikooli eetikakeskus. (n.d.). *Teadustöö eetika*. <https://eetika.ee/et/sisu/teadustoo-eetika>
- Tartu Ülikooli eetikakeskus. (n.d.). *Teadustöö tegemine*. <https://eetika.ee/et/sisu/2teadustoo-tegemine>
- Tartumaa Rahvatantsujuhude Liit. (2026). *Laste tantsupeokese registreerimistabel*. Avaldamata sisedokument.
- Uibu, M., Strömpl, J., Linno, M., Narusson, D., & Kass, K. (2025). *Osalus-tegevusuuring*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/osalus-tegevusuuring/>

- Vallerand, R. J. (2007). *Intrinsic and extrinsic motivation in sport and physical activity*. Handbook of Sport Psychology. <https://millieparkinsonmymarathonjourney.wordpress.com/wp-content/uploads/2018/03/motivation.pdf>
- Vellerind, A. (2019). *Rahvatantsuõpetuse õpiku vajalikkus ja sammud selle väljatöötamisel põhikooli III vanuseastmele* [Lõputöö, Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia].
- Vihalemm, T. (2014). *Vaatlus*. Tartu Ülikool. <https://samm.ut.ee/vaatlus/>
- Wenger, E. (2011). *Communities of practice: A brief introduction*. University of Oregon. <https://scholarsbank.uoregon.edu/items/6baf09ba-c319-4949-acef-cb220dc2953a>

LISA 1 Vestlust suunavad küsimused

Küsimused olid jaotatud temaatilisteks plokkideks, käsitledes noorte motivatsiooni, lisategevusi, rahvarõivaste tähendust ja rühmatunnet.

Intervjuu küsimused koostati lähtudes uurimisküsimustest ning struktureeriti temaatilisteks plokkideks, mis käsitlesid noorte motivatsiooni, treeninguväliste ühistegevuste ja rahvarõivaste kandmise tähendust, võimaldades analüüsida nende seoseid rahvatantsus osalemisega.

Soojendus küsimused

Kuidas te kirjeldaksite rahvatantsu inimesele, kes pole kunagi rahvatantsus käinud?

Millal te hakkasite rahvatantsus käima ja miks?

Motivatsioon

Mis paneb teid rahvatantsu trenni tulema?

Mis teile rahvatantsu juures kõige rohkem meeldib?

Kas on olnud hetki, kus te ei ole väga tahtnud trenni tulla? Mis siis aitas ikkagi tulla?

Mis hoiab teid rahvatantsus edasi käimas?

Lisategevused

Millised rahvatantsuga seotud tegevused toimuvad väljaspool trenni?

Millised neist on teie jaoks kõige meeldejäävamad? Miks?

Kas need tegevused muudavad teie soovi rahvatantsus osaleda? Kuidas?

Kas rahvatants oleks teie jaoks samasugune, kui neid lisategevusi ei oleks?

Rahvarõivad

Kuidas te ennast tunnete rahvatantsurõivastes?

Kas rahvatantsurõivaste kandmine muudab teie jaoks esinemise kogemust? Kuidas?

Mida rahvatantsurõivad teie jaoks tähendavad?

Kas tunnete ennast neis kuidagi teistmoodi kui tavalistes riietes?

Rühmatunne

Mida tähendab teie jaoks rahvatantsurühma kuulumine?

Kas rahvatants eristab teid kuidagi teistest noortest?

Kas rahvatantsus on teie jaoks olulisem tantsimine või koos teistega olemine?

Olen Tartu Ülokooli Viljandi Kultuuriakadeemia tudeng Helen Pill ning viin läbi uurimuse teemal RAHVARÕIVASTE JA LISATEGEVUSTE SEOS 8. KLASSI RAHVATANTSIJATE MOTIVATSIOONI KUJUNEMISEL

Kogu kahe fokuseeritud intervjuu, treeningtundide vaatluste ja lisategevuste läbiviimise kaudu andmeid mille eesmärgiks on mõtestada rahvatantsurõivaste kandmise ja lisategevuste seoseid (8. klassi) noorte rahvatantsijate motivatsiooni tegevusuuringu kaudu ning millised on juhendaja õpikogemuse noorte motivatsiooni toetamisel tegevusuuringu käigus.

Intervjuude käigus kogutud andmeid kasutan vaid uuringu eesmärgist lähtuvalt.

Andmete kasutamine ja säilitamine:

1. Kõiki andmed esitatakse anonüümselt. Osalenute nimesid ja isikuandmeid ei avalikustata, osalejad kodeeritakse juhuslikus järjekorras kasutades pseudonüüme. Uurija avaldab oma uuringu tulemused oma nime all, siis tekib seos autori ja kooli vahel ning anonüümsust ei ole võimalik lõpuni tagada.
2. Intervjuud salvestatakse telefoni helisalvestiga. Transkribeerimisel kasutatakse automaatset veebipõhist kõnetuvastusprogrammi.
3. Lapsevanemal on võimalik uuringus osalemisest loobuda jättes nõusoleku vorm allkirjastamata.
4. Andmetega ei manipuleerita, neid esitletakse objektiivselt.
5. Lapsevanem võib paluda ligipääsu uuringu tulemustele pärast tulemuste esitamist.
6. Lapsevanemal on õigus paluda oma andmete kustutamist pärast uuringus osalemist. Sellisel juhul kustutatakse ära andmed, mis on otseselt osalejaga seotud ja tuvastatavad. Kuna andmed transkribeerimise käigus anonümiseeritakse, ei ole hiljem võimalik konkreetseid andmeid osalejaga siduda.
7. Seoses uuringus osalemisega, on Teil alati võimalus pöörduda uurija Helen Pilli poole meiliaadressil helen07@ut.ee

Lapsevanemana olen nõus, et minu laps osaleb uuringus. Uuringu periood jaanuar- mai 2026

Lapsevanema ees- ja perekonnanimi: _____

Allkiri: _____

Kuupäev: _____

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Helen Pill
(*autori nimi*)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose

RAHVARÕIVASTE JA LISATEGEVUSTE SEOS 8. KLASSI
RAHVATANTSIJATE MOTIVATSIOONI KUJUNEMISEL

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja(d) on Eilika Mätas,
(*juhendaja nimi*)

reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada Tartu Ülikooli digitaalarhiivi kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;

2. annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni;
3. olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;
4. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

autori nimi

19.05.2026